

Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny

Iskolai forduló

2021. 11. 25.

10. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

Kérjük, hogy a dolgozatban hibajavítót ne használj!

Tollbamondás pontszáma: _____

Szövegértés pontszáma: _____

Helyesírási teszt pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

Az 50 pont feletti dolgozatokkal lehet nevezni a megyei fordulóba az alábbi linken 2021. november 25-december 03. között: http://pseg.hu/?page_id=53

A dolgozatoknak 2021. december 03-ig be kell érkezniük postán is a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium 7150 Bonyhád, Kossuth u. 4. címre. A borítékra szíveskedjenek ráírni a megyéjük és a verseny nevét!

A feladatokat összeállította:

Kutnyánszkné Bacskai Eszter mesterpedagógus

Lenczné Vrbovszki Judit Anikó szaktanácsadó

Unti Judit mesterpedagógus

Lektorálta:

Gyórfy Lilla szaktanár

A verseny fővédnökei:

Dr. Simoncsics Péter nyelvész, docens

Dr. Nagy Imre professor emeritus PTE

Tollbamondás

[illegible]

Szövegértési feladatok
Olvasd el figyelmesen a szöveget! Utána válaszolj a feltett kérdésekre!

A nyelvészek és a verstan

A verstan egyedi, újszerű tárgyalását és annak gyakorlatát Roman Jakobson és Lotz János vezette be egy, a Stockholmi Magyar Intézetben 1941. április 8-án elhangzott, a mordvin* népdalok verselését vizsgáló előadásukban. Az eljárást 1972-ben megjelent tanulmányában Lotz pontosította.

A módszert Lotz a következőképpen foglalja össze. Előbb meg kell állapítani a szöveget alkotó szerkezeti elemeket, majd a meghatározott szabályok segítségével felvázolni az összes fennálló viszonyt ezek között az alapvető alkotórészek között.

Mordvin népviselet

A legalapvetőbb elemek az elmélet szerint a versrendszer nyelvi és metrikai összetevői. A mordvin vers esetében a szerzőpáros öt nyelvi és két ritmikai összetevőt különböztet meg. Nyelvi összetevőnek tekinti a szótagot, a szót, a kifejezést, a mondatot és az „egész”-et, mivel ezek „nyelvileg adottak, azaz költészetén kívül is megvannak”, metrikai összetevőként értelmezi az ütemet és a sort, mivel e két összetevő „csak a költői mű által jön létre”. A kétféle összetevő lényegi változtatás nélkül kerül át Lotz önálló tanulmányába. A nyelvi összetevőket (azaz nyelvészeti alkotóelemeket) alosztályokba sorolja, a metrikai összetevők közül a korábban „ütem”-nek nevezett egységet átkereszteli („segmentum”), de ezek a változtatások a verstan eredeti felfogását nem érintik.

(A tanulmány megjelent magyarul is. *Roman Jakobson–Lotz János: Egy vers-rendszer axiomatikája* ** – a mordvin népdalok alapján címmel 1968-ban.)

*Mordvinok: a volgai finnugorok csoportjába tartozó nép az eurázsiai erdőövezet és erdőssztyepp-vidék széles sávjában szétszóródva él.

**Olyan értelmezések, amelyek magyarázatra nem szorulnak.

1. Igaz vagy hamis az állítás? A szöveg alapján értékeld az állításokat!

5/

a) 17 évvel a stockholmi előadás után magyarul megjelent Lotz tanulmánya.	
b) A mordvin nyelv szavai szótagolhatók.	
c) Lotz és Jakobson közösen kutatták a mordvin költészetet.	
d) Öt nyelvészeti alkotóelemet azonosít a szerzőpáros a versekben.	
e) Lotz szerint a verssor teljesen egyedi alkotóeleme a műnek.	

2. Tedd igazzá az állítást, fejezd be a mondatot!

4/

Húzd alá az állításnak megfelelő elemet!

A teljes szöveg tartalmaz/nem tartalmaz néprajzi elemet, mert

.....

A két szerző tanulmányát 1968-ban/1972-ben kiadták, hogy

.....

3. Azonosítások**5/**

A felsorolt elemek közül melyek azok, amelyek azonosíthatók egymással? Egy elem kimarad.

szöveg „egész” szegmentum verstan öt nyelvi összetevő ütem
 nyelvészeti alkotóelemek módszerváltás strukturális elemek és szabályok

A párokat a táblázat egy-egy cellájába írájátok!

Kimaradt:

4. Válaszolj a kérdésekre!**6/**

Alkalmazható a Jakobson-Lotz-féle verstan a magyar versekre? **igen** **nem** (Húzd alá a megfelelőt!)

Mert.....

Mi lehet a szegmentum szó jelentése? **rész** **elkülönítés** (Húzd alá a megfelelőt!)

Mert.....

Lotz a verстана megalkotásakor inkább? **nyelvész** vagy **irodalmár** (Húzd alá a megfelelőt!)

Mert.....

Elérhető pontszám: 20 pont

Elért pontszám: _____

aszimmetrikus:

4. Írd a táblázat utolsó oszlopába a helyesen írt forma betűjelét! Ha mindkét alak helyes, mindkét betűt tüntesd fel, ha mindkettő helytelen, 0-val jelöld!

10/

A	B	
eksztázis	bokszol	
benső	fenséges	
kijjebb	lejjebb	
nyersség	frissesség	
ózsdi	mennyegző	
akvarel	kvarrett	
afelé	effajta	
konektor	ventilátor	
sakk-kör	orrepedés	
közömbös	szekfű	

5. Írd le helyesen az alábbi kifejezéseket, majd add meg képzős változatukat!

16/

	Alapforma	Képző	Képzős alak
madáchszínház		-i	
szentannató		-i	
keletipályaudvar		-i	
feketetulipáncukrászda		-i	
somogyidombság		-i	
azest (folyóiratcím)		-beli	
szentimrehercegutca		-i	
kossuthdíj		-s	

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____